גר דן אם חברו • דיני נפשות דאילו דיני ממונות אפילו לכל ישראל דתנן (סנהדרין דף לב.) הכל כשרים לדון דיני ממונות ואמרי' *הכל לאתויי מאי לאתויי גר: **עליך הוא דבעינן מקרב אחיך** • אבל על הגר אפי' חבירו אתה מקיים עליו • דיין בכולל מלך דכתיב (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ *אם דומה תורה אור דיין למלך שאין לריך לכוס יעמיד דגריס[א] ארץ ועוד שימות הרבה כתובים כאן כל משימות שאתה משים לא יהו אלא מקרב אחיך: **בישראל** • משמע שיהא ישראל מכל לדדין: **במילתא דרבה גרסינן חולין במנעל שומעין לו אין חולין בסנדל אין שומעין** • ומדקאמר אם יבא אליהו כו' דכל כמה דלא אתי אליהו ואמר לא חלצין אלמא מנעל לכתחלה לא ובדרב יוסף גרסי' אם יבא אליהו ויאמר אין חולין במנעל חולין בסנדל שומעין לו אין חולין בסנדל אין שומעין לו וכל כמה דלא אמר לן אליהו אין חולין במנעל חלצין לכתחלה: **ה"ג אמר לו וכי חולין במנעל** • ול"ג והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו שאין מנעל כתוב בכל התורה אלא נעלו כגון של נעלך (שמות ג) שלף איש נעלו (רות ד) דמשמע בין סנדל בין מנעל דמנעל לשון חכמים ונעל לשון תורה והאי דאמר מנעל לכתחלה אסור לאו מקרא יליף אלא משום גזירה כדלקמן והאי דכתיב באורייתא (דברים לג) ברזל ונחשת מנעלך לשון מנעול וכריח הוא: **משמו** • דר"מ: **פנתא** • גב המנעל: **וארקתא** • שרוך נעל (ברא"ש יד) מתרגם ארקתא דמסאנא שכופלין לרצועות על אזניו והוו ליה כשני נעלים זה על גב זה אבל סנדל אין קושרין וכופלין לרצועות (ה) של אזניו שהרי קשה הוא ואין הרצועה דוחקתו אבל בשפת פיו יש כמו קשר לקצר את פיו: **א"כ אפילו דיעבד נמי** • אלא מדאמרינן חלינהו כשרה ש"מ גלויי כרעא בעינא ואפילו שני מנעלים זה על גב זה כי שולפת לתרוייהו שפיר דמי כדאמר לקמן ב' מנעלים כו' מהו ועד כאן לא מיבעיא ליה אלא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי אבל שלפתיהו לתרוייהו שפיר דמי: **מרופט** • *מבוקע קרוע מלמעלה דכיון דרכיך אע"ג דקרוע מייתב ליה אכרעיה אבל סנדל שהוא קשה אין יכול לייתבו על רגלו משנפחת וליכא למיגזר מידי: **שיני** • אשמר"ל ונוח לחולנו: **אע"ג דאים כיס מומרתא** • קשר קשור על שפתיו ומעמידו שלא ילא מן הרגל אפ"ה בשעת חליצה קטרינן ביה מיהא כי היכי דתיתי היא ותיתי והדר תחלון ותהוי חליצה מעליא: **בשמיעת רוב העקב** • כגון שמשמטה את רוב העקב מן הסנדל אע"פ שלא חלצתו כולו הותרה: **הותרו רצועות מנעל** • שלא התירתן היא: **או שמט** • הוא רוב הרגל והיא חלצתו לגמרי: **דאים** • נסמך לשון דאים בריימב"ר בלעז: **עקב** • שלו"ן: **מסייע ליה כו'** • הא דקתני הותרו רצועות כו': **שרפתו** • השליכה נחלת על הסנדל כשהוא כרוך ברגלו ושרפתו: מוקי

[שם לה:]

[פתוחות קה:]

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה וארקתא וכו' לרצועות על אזניו שהרי: (ב) תוס' ד"ה לענין וכו' הקשה ר"י. נ"ב כוונת קושייתו ס"ם דלמא קרא אתא לתלינא גריס דלא אלא בסוד בקדושה אבל לא בסודתו בקדושה אבל לא בענין אפי' אמו מישראל בתלינא גריסו ושיין בתוס' דכתובות דף מד שם מבואר כן:

[שבת ל. וש"נ]

[תוספ' פי"ב ושם איתא ר' שמעון]

[שם וש"נ]

[עיין בשרוך ערך ארקתא]

[סייע רבי חייא שסיה אחי אביו ואמו של רב רש"י פירוטין יב:]

הגהות הגר"א
[א] גמ' (וכי חולין) תק"מ נ"ב כ"ה בתוספתא אבל לפי פירושלמי נ"ב לה (ומ"ש ותתוקם אמרה נעלו ולא מנעלו בכר מתקים כ"מ"ו וגם בתוספתא ליתא. ומ"ש א"כ מה כו' חליצתה כשרה פירוש בדיעבד דוקא) ונכון מאד דעל גירסא שלנו קשה כמה קושיות וגם קשה לפולמו שיהא מהופך בהיפך גמור המעשה מדברי פירושלמי (וע"י רמב"ן):

גליון הש"ס
רש"י ד"ה מכוסה,מנוקב. וכן כאלי תיבותא דאירפא מגילה דף כו ע"ב: תוס' ד"ה ואע"ג וכו' דלא מפסלא אם לא חלצה בידה דימנית. עי' חולין כ ע"א תר"ס לא למשמע:

הדר • רש"י ד"ה ואמר לו וכי חולין במנעל שומעין לו אין חולין בסנדל אין שומעין לו אין חולין בסנדל אין שומעין לו וכל כמה דלא אמר לן אליהו אין חולין במנעל חלצין לכתחלה: **ה"ג אמר לו וכי חולין במנעל** • וכ"ג והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו שאין מנעל כתוב בכל התורה אלא נעלו כגון של נעלך (שמות ג) שלף איש נעלו (רות ד) דמשמע בין סנדל בין מנעל דמנעל לשון חכמים ונעל לשון תורה והאי דאמר מנעל לכתחלה אסור לאו מקרא יליף אלא משום גזירה כדלקמן והאי דכתיב באורייתא (דברים לג) ברזל ונחשת מנעלך לשון מנעול וכריח הוא: **משמו** • דר"מ: **פנתא** • גב המנעל: **וארקתא** • שרוך נעל (ברא"ש יד) מתרגם ארקתא דמסאנא שכופלין לרצועות על אזניו והוו ליה כשני נעלים זה על גב זה אבל סנדל אין קושרין וכופלין לרצועות (ה) של אזניו שהרי קשה הוא ואין הרצועה דוחקתו אבל בשפת פיו יש כמו קשר לקצר את פיו: **א"כ אפילו דיעבד נמי** • אלא מדאמרינן חלינהו כשרה ש"מ גלויי כרעא בעינא ואפילו שני מנעלים זה על גב זה כי שולפת לתרוייהו שפיר דמי כדאמר לקמן ב' מנעלים כו' מהו ועד כאן לא מיבעיא ליה אלא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי אבל שלפתיהו לתרוייהו שפיר דמי: **מרופט** • *מבוקע קרוע מלמעלה דכיון דרכיך אע"ג דקרוע מייתב ליה אכרעיה אבל סנדל שהוא קשה אין יכול לייתבו על רגלו משנפחת וליכא למיגזר מידי: **שיני** • אשמר"ל ונוח לחולנו: **אע"ג דאים כיס מומרתא** • קשר קשור על שפתיו ומעמידו שלא ילא מן הרגל אפ"ה בשעת חליצה קטרינן ביה מיהא כי היכי דתיתי היא ותיתי והדר תחלון ותהוי חליצה מעליא: **בשמיעת רוב העקב** • כגון שמשמטה את רוב העקב מן הסנדל אע"פ שלא חלצתו כולו הותרה: **הותרו רצועות מנעל** • שלא התירתן היא: **או שמט** • הוא רוב הרגל והיא חלצתו לגמרי: **דאים** • נסמך לשון דאים בריימב"ר בלעז: **עקב** • שלו"ן: **מסייע ליה כו'** • הא דקתני הותרו רצועות כו': **שרפתו** • השליכה נחלת על הסנדל כשהוא כרוך ברגלו ושרפתו: מוקי

גר דן את חבירו דבר תורה שנאמר °שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך עליך הוא דבעינן מקרב אחיך אבל גר דן את חבירו גר ²ואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל ³ולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל שנאמר ונקרא שמו בישראל אמר רבה אמר רב כהנא אמר רב* ⁴אם יבא אליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל ורב יוסף אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל מאי בינייהו איכא בינייהו ⁵מנעל לכתחלה ולמ"ד אפי' לכתחלה והתנן חלצה במנעל חליצתה כשרה דיעבד אין לכתחלה לא ה"ה דאפילו לכתחלה *ואיידי דבעי למיתניסיפא באנפיליא חליצתה פסולה דאפילו דיעבד תנא נמי רישא דיעבד ומנעל לכתחלה תנאי היא דתניא *א"ר יוסי פעם אחת הלכתי לנציבין מצאתי זקן אחד אמרתי לו כלום אתה בקי בר' יהודה בן בתירא אמר לי הן ועל שולחני הוא תדיר כלום ראית שחלץ ביבמה אמר לי ראיתי שחלץ הרבה פעמים במנעל או בסנדל אמר לי [א] וכי חולצין במנעל (והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו) אמרתי לו א"כ מה ראה ר' מאיר לומר חלצה במנעל חליצתה כשירה רבי יעקב אומר משמו *חולצין במנעל לכתחלה ומאן דאמר לכתחלה לא מאי טעמא אילימא משום דהויא *פנתא מעל וארקתא מעל דמעל והתורה אמרה מעל ולא מעל דמעל אי הכי אפילו דיעבד נמי לא גזירה משום מנעל מרופט אי נמי משום חצי מנעל אמר רב אי לאו דחמיתיה *לחביבי דחלץ בסנדל דאית לה שינצין אנא לא הואי חלינא אלא בסנדלא דטייעא דמיהדק טפי ⁶והאי דידן אע"ג דאית ביה חומרתא קטרינן ביה מיתנא כי היכי דתהוי חליצתה מעלייתא: סימן התרת יבמה סנדל: אמר רב יהודה אמר רב ⁷התרת יבמה לשוק בשמיטת רוב העקב מיתיבי *⁸הותרו רצועות מנעל וסנדל או ששמט רוב הרגל חליצתה פסולה טעמא דשמט הוא הא שמטה היא חליצתה כשרה רוב הרגל אין רוב העקב לא לא היינו רוב הרגל היינו רוב העקב ואמאי קרו ליה רוב הרגל דכולא חיילא דכרעא עליה דחיס מסייע ליה לר' ינאי דאמרי' ינאי בין שהתיר הוא ושמטה היא בין שהתירה היא ושמט הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמיט היא בעי ר' ינאי °קרעתהו מהו שרפתהו מהו גלויי כרעא בעינן והאיכא או דלמא חליצה בעינן וליכא תיקו בעא מיניה רבי נחמיה מרבה ⁹שני מנעלים זה על גב זה מהו ה"ד אילימא דשלפתיה לעילאי וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל לעילאי ושלפתיה לתתאי וקאי עילאי דמעל לא צריכא דקרעתיה מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלויי כרעא בעינן וליכא

[סנהדרין לב.]

[שם]

[שם]

[מגילה לא:]

[שבת לא:]

[שם]

[שם]

[שם